

**KULLEĠĠ SAN NIKOLA
SEKONDARJA RABAT
EŻAMIJET TA' NOFS IS-SENA**

Marka

Frar 2016

It-Tmien Sena

IL-ĠEOGRAFIJA

HIN: Siegħa u nofs

Isem: _____ **Klassi:** _____ **Numru tar-registru:** _____

Wieġeb il-mistoqsijiet kollha

1) Fl-ispazju t'hawn taħt pingi disinn li juri kif inhi d-dinja minn ġewwa. **Illejbilja** d-disinn tiegħek b'dawn il-kliem:

qoxra tad-dinja

qalba ta' ġewwa

mantell

qalba ta' barra

kurrenti konvezzjonali

(5)

2) Ikteb Veru jew Falz.

a	Il-qoxra tad-dinja hija magħmula minn blat imdewweb.	
b	Aħna ngħixu fuq il-qoxra tad-dinja.	
ċ	Il-kurrenti konvezzjonali nsibuhom fil-qalba tad-dinja.	
d	Il-qoxra tad-dinja li tiksi l-wiċċ tal-art hi maqsuma fi pjattaformi tettoniċi.	
e	It-terremoti huma komuni l-aktar fix-xfar tettoniċi.	
f	Dawn il-pjattaformi tettoniċi qatt ma jċċaqalqu.	
ġ	Vulkan jifforma biss fuq l-art.	
g	Fil-Baħar Mediterran ma jistgħux isiru tsunami.	
għ	Fil-Baħar Mediterran il-pjattaforma Afrikana u l-pjattaforma Ewroasjatika ilhom għal miljuni ta' snin resqin lejn xulxin.	

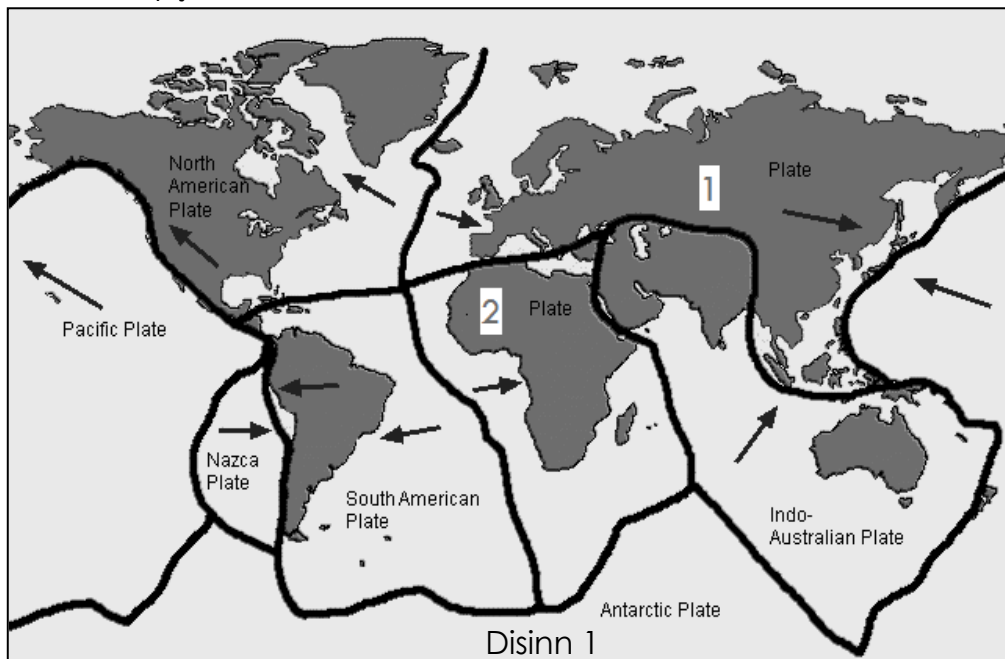
(9)

3) Aqta' linja taħt it-tweġiba tajba.

- i) Terremot ta' saħħa (1, 8, 9) fuq l-iskala Richter jinħass biss minn sismografu.
- ii) Terremot ta' saħħa (1, 3, 9) fuq l-iskala Richter iġib qerda kwazi totali u tiffirma tsunami.
- iii) L-iskala Richter tieqaf sa liema numru? (skala 9, skala 15, skala 100).
- iv) Xjenzati li jistudjaw dwar it-terremot jissejġu (ġeologisti, sismologisti, meteorologisti).
- v) Fix-xifer tal-pjattaformi tettoniċi jiffurmaw ħafna (**agħzel tnejn**):
(mewġ, kurrenti, terremoti, duħħan, maltemp, vulkani).

(6)

4) Disinn numru 1 qiegħed juri l-qxur tettoniċi tad-dinja. Hares lejn l-istampa u wieġeb il-mistoqsijiet.

a) Pjattaforma tettoniċi 1 u 2 huma responsabbli għat-terremoti u l-vulkan li jiffurmaw fil- Baħar Mediterran. Ikteb x'jisimhom, billi tagħzel bejn **il-qoxra Afrikana** u **il-qoxra Ewroasjatika**.

Pjattaforma tettonika 1 _____

Pjattaforma tettonika 2 _____ (2)

b) Spjega għalfejn il-qxur tettoniċi jiċċaqalqu.

---

(3)

ċ) Għalfejn isiru ammonti kbar ta' terremoti fil-Mediterran?

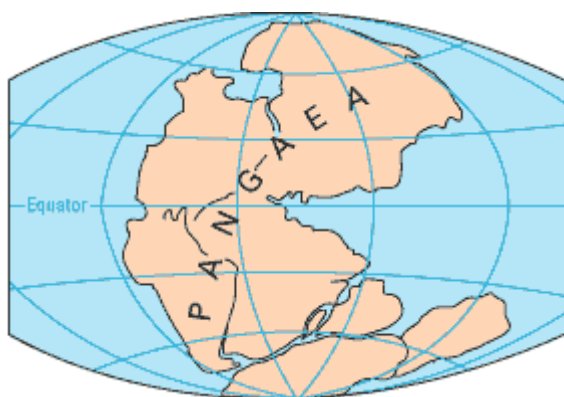

---

(3)

d) Billi tuża kulur blu pinġi fuq Disinn 1 xifer tettoniku. (2)

5) Disinn 2a juri l-kontinent li kien jeżisti fid-dinja madwar 300 miljun sena ilu. Disinn 2b juri x'għara minn dan il-kontinent madwar 135 miljun sena ilu. Bl-għajna ta' Disinn 2a u 2b wieġeb il-mistoqsijiet t'hawn taħt.

Disinn 2a

Disinn 2b

a) Madwar 300 miljun sena ilu fid-dinja kien hawn kontinent wieħed biss. X'kien jissejjaħ dan il-kontinent? _____ (1)

b) Bl-għajna ta' disinn 2a u 2b spjega x'għara minn dan il-kontinent wieħed matul iż-żmien.

---

(3)

ċ) X'kien il-Baħar Tethys u x'għara minnu maż-żmien?

---

(3)

6) Fl-2009 kien hemm terremot qawwi fl-Italja ġewwa Aquila. Is-saħħa tat-terremot kien ta' madwar 6.3 fuq l-iskala Richter. Hares lejn Disinn 3 t'hawn taħt u wieġeb il-mistoqsijiet.

Disinn 3

- a) Fuq Disinn 3 t'hawn fuq immarka
- i) l-epicentru ta' dan it-terremot billi tpingi vlegġa u **tikteb epicentru.**
  - ii) Mewġa sismika billi tpingi vlegġa u **tikteb mewġa sismika.**
- (4)

b) Spjega x'inhu epicentru.

---

(2)

ċ) X'kienet l-intensita` tat-terremot li seħħ ġewwa l-Aquila fl-2009?

---

(1)

d) Fejn l-iktar li nħass it-terremot, fl-Aquila jew f'Ruma?

---

(1)

e)Spjega għaliex għażilt din il-belt.

---

(2)

f)Semmi **zewġ** pajjiżi oħra fil-Mediterran, minbarra l-Italja, li spiss jintlaqtu minn terremoti.

---

(2)

g)Semmi **zewġ** perikli li t-terremoti jistgħu joħolqu għan-nies.

---

(2)

g)Fil-postijiet fejn ikun hemm it-terremoti n-nies spiss jibzġu mir-replika tat-terremot. Xi tfigħu meta ngħidu replika tat-terremot?

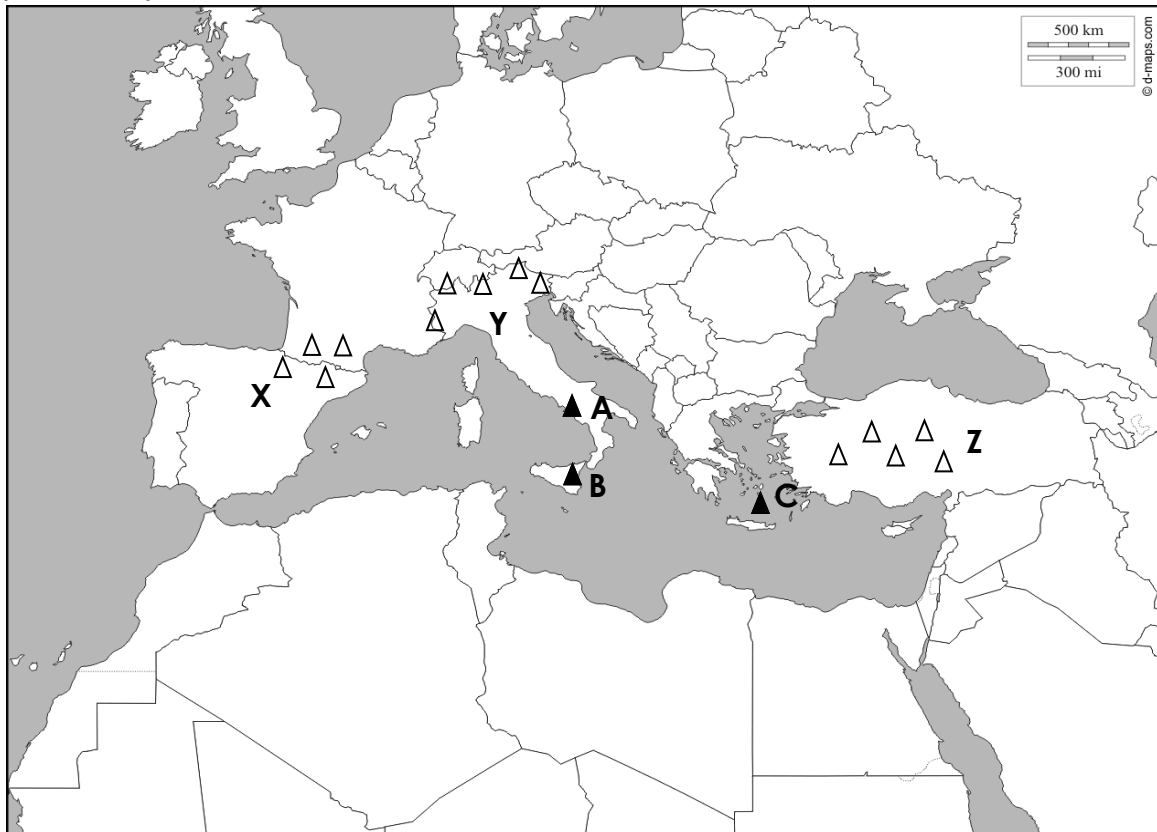

---

(3)

7) Disinn 4 juri mappa tal-Baħar Mediterran.

Disinn 4

a) F'disinn 4 hemm immarkati tliet vulkani bl-ittri A, B u C. Aqta' linja taħt l-isem tal-vulkan it-tajjeb.

A (Vessuvju, Santorini, Etna)

B (Atlas, Etna, Vessuvju)

C (Pindus, Santorini, Atlas)

(3)

b)Fuq disinn 4 hemm immarkati tliet gruppi ta' muntanji mmarkati bl-ittri X, Y u Z. Aqta' linja taħt l-isem tal-muntanja t-tajjeb.

X (Atlas, Pindus, Pirinej)

Y (Sierra, Alpi, Santorini)

Z (Taurus, Appenini, Atlas)

(3)

ċ) Disinn numru 5 juri kif jidher vulkan minn ġewwa. Ikteb dan il-kliem fil-post it-tajjeb f'disinn 5.

(5)

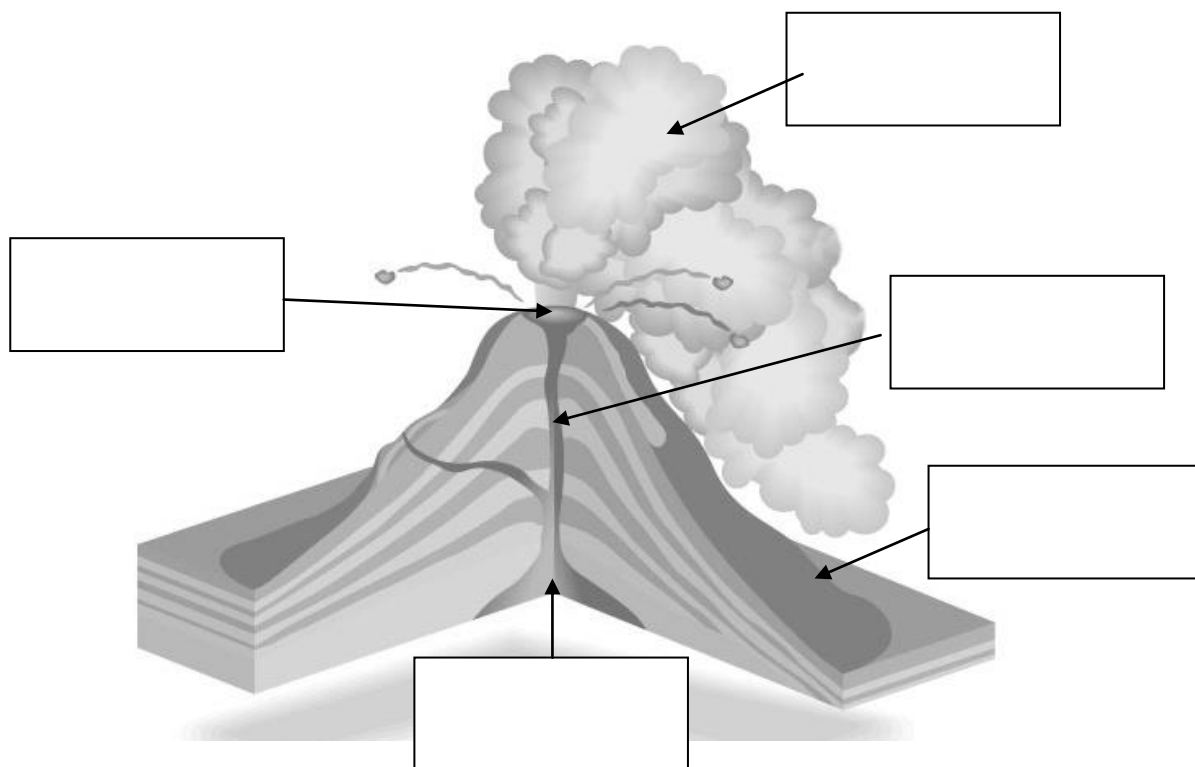
ħawt tal-magma

arterja vulkanika

sħaba piroklastika

bokka ewlenija tal-vulkan

lava

Disinn 5

d) Semmi **żewġ** problemi li joħolqu l-vulkani.

---

(2)

e) Semmi **żewġ** vantaġġi li l-vulkani għandhom għan-nies li jgħixu madwarhom.

---

(2)

f) X'inh i d-differenza bejn vulkan attiv, vulkan rieqed u vulkan mejjet?

Vulkan attiv - _____

_____

Vulkan rieqed - _____

_____

Vulkan mejjet - _____

_____

(6)

8) Ikteb kull kelma f'hawn taht hdejn it-tifsira t-tajba:

terremot

Etna

Richter

lava

sismografu

magma

tsunami

Kelma	Tifsira
	L-istrument li jkejjel is-saħħa ta' terremot.
	Mewġa kbira kkawżata minn terremoti fil-qiegħ tal-baħar.
	Theżżiża, l-art tirtogħod.
	Blat imdewweb u jaħraq ġewwa l-vulkan.
	Is-saħħa tat-terremot titkejjel fuq din l-iskala.
	Vulkan attiv qrib Katanja fi Sqallija.
	Blat imdewweb u jaħraq li joħroġ minn vulkan.

(7)

9) Disinn numru 6 juri ċ-ċiklu tal-ilma.

a) Fuq Disinn 6 illejbilja fejn jinsabu:

il-baħar

is-sħab

il-muntanji

(3)

b) Fil-kaxxi provduti fuq disinn 6 illejbilja b'dawn il-kliem t'hawn taħt:

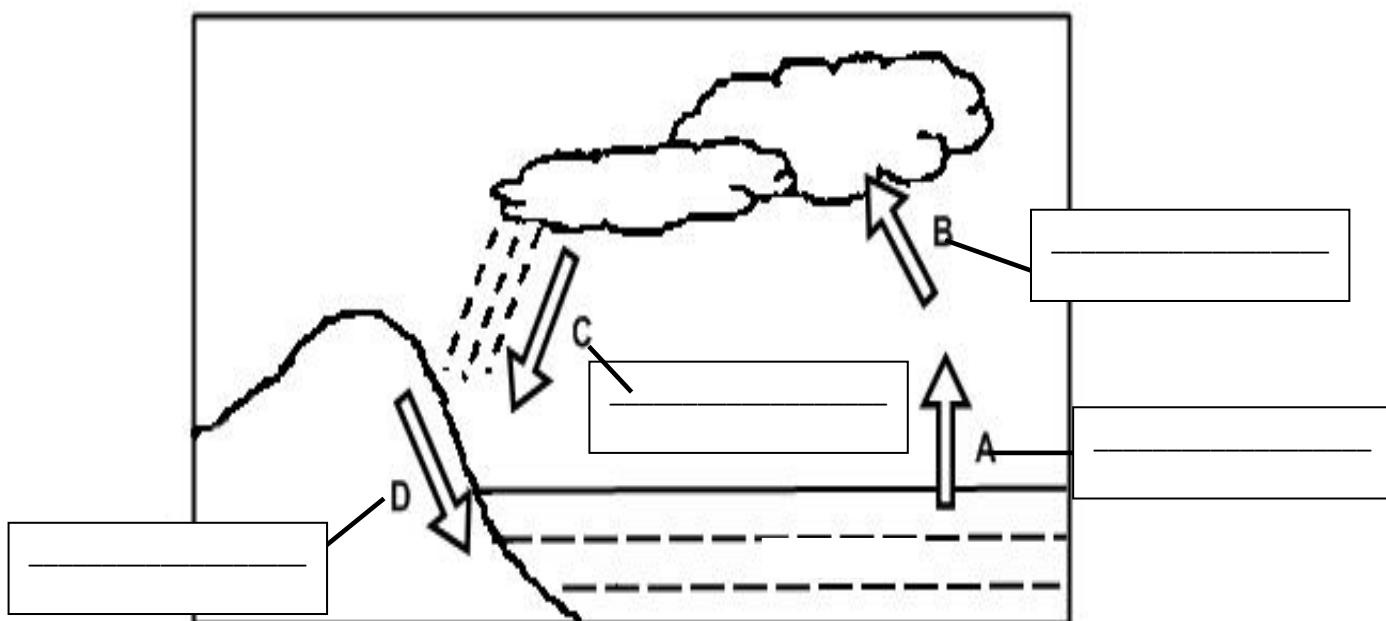
ilma fuq wiċċ il-blat

evaporazzjoni

kondensazzjoni

xita

(4)

Disinn 6

ċ) Xi tfisser iċ-ċiklu tal-ilma?

(2)

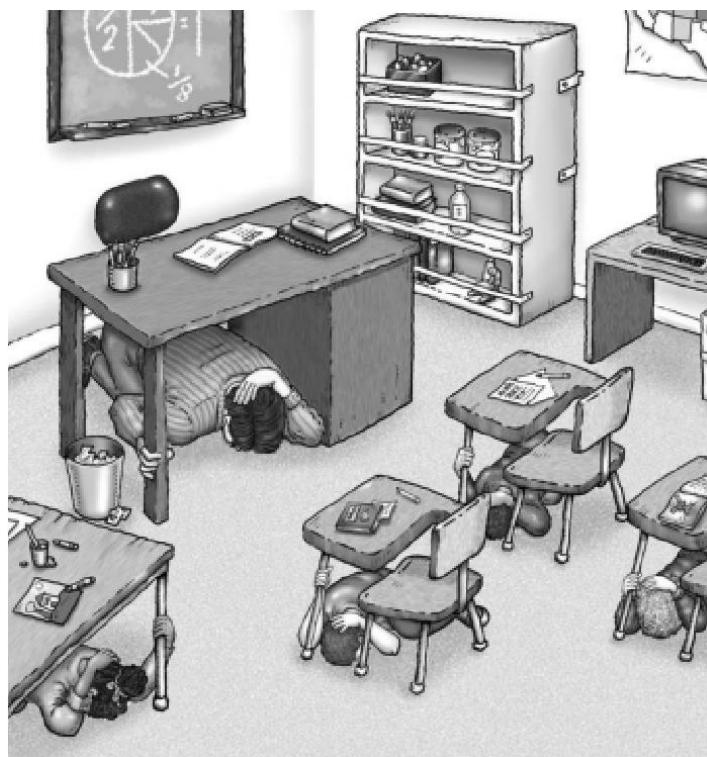
---

d) Qabbel kolonna A ma' kolonna B

	<u>Kolonna A</u>		<u>Kolonna B</u>
1	Evaporazzjoni		Meta l-ilma jinżel mis-sħab sal-art. L-ilma jinżel bħala xita, silġ jew borra.
2	Kondensazzjoni		Huwa l-proċess li bih l-ilma jġi fwar.
3	Preċipitazzjoni		Huwa l-proċess li bih l-fwar jirritorna lura f'ilma. Permezz tal-qtar tal-ilma jiffurmaw sħab.

(3)

10) Disinn 7 juri kif għandna nġibu ruĥna f'każ li jseħħ terremot. Ikteb fil-qosor x'għandek tagħmel kieku kellu jseħħ terremot waqt li tkun fil-klassi.

Disinn 7

---

(6)

Tmien